

כנס התבוסה

האווירה היתה קשה וזכרה, יצינו אותה תגובות של חלם, זעם, ובעיקר מוכה

ישיבת מרכז מיפלגת העבודה שלאחר הבחירות היתה כנס של תבוסה, ואיש לא הצליח להסתיר זאת.

האולם היה מלא עד אפס מקום. ראשוני הגיעו העסקנים הזעירים. אחריהם הח"ש שובים יותר, ולבסוף, הצוות המוביל. בזה אחר זה הם חמקי לתוך האולם ותפסו את מקומותיהם בשורה הראשונה, ממש רגע לפני ההתחלה. בדממה, כימעט ב"ה הסתר, מבלי לפגוש בדרך צלמים, ותוך מאמץ שלא להתיצב מול עיתונאים העלזים לים להציג שאלות מביכות. ככל שהיתה העמדה בכירה יותר, כך היתה הפעם ההצ"טנעות רבה יותר.

ראשון תפס את מקומו אבא אבן. אח"כ ריו הגיעו גד יעקובי וישראל ישעיהו. היים צדוק, יצחק רבין וישראל גלילי. אלון הגיע באחרון, והמתין בחוץ. ברילב תפס מושב אחורי, וכמוהו גם יצחק נבון. יוסי שריד נעדר. גולדה לא הופיעה כלל. שימעון פרס עלה לבמה לשאת את דבריו. ניכר בו היטב שהחליט שלא להחליק את הדברים ולומר גם אמיתות מכאיבות. אך הנימה העיקרית בדבריו היתה: "אסור להשתופף, צריך לזקוף קומה. אין במה להתבייש." הוא מנה שורה ארוכה של הישגים, בעובדות ומיספרים, אחוזים וכ"מיות, וחזר על אימרות ישנות של עז"מו: "איפה יש עוד אומה קטנה שיש לה סנק משלה ומטוס משלה. וסטי"ל...?" ומישהו העיר: "את זה כבר שמענו ב"טלוויזיה."

רא נכרח! נאומו של פרס התמשך ונמרח לאינסוף. הוא השתדל לשוות ל"קולו את הקריאה המסורתית "אחי ריז" ביקש להישמע כמנהיג, ללכד את השורות, להלהיב ולהרים את המוראל. אבל זה פשוט לא הלך. חברי המרכז החלו השים שנעשה מאמץ

ראשי מיפלגת העבודה בישיבת המרכז אחרי המפלה. אחד אחד ובאין רואה...

מתי זה יקרה אצלנו. עדיין לא שמעת על מיפלגה שמקיימת עצמה לנצח. אין ספק שד"ש השיגה את השלטת עצמה על חשבון המערך, ושהיא אחראית לעליית הליכוד לשילטון. זה צריך לרבוץ על מצפונה, ואנשיה צריכים להתלבט בזה הרבה. לא צריך ללכת לממשלת ליכוד לאימי, ולא לקואליציה עם הליכוד, כי בכך יתנכר המערך לעיקרון של שלום עם

מרכז צעיר מסניף תל-אביב, נחום דן, שזינק ממקומו אל הבמה והתריס לעומת מאיר זרמי, שעמד על הבמה וקרא לסדר: "לא ייתכן שמיפלגה פוליטית שאחרי 29 שנים קרה לה משהו כזה תתכנס, תקשיב לנאומו של שימעון, ותלך הביתה. אני מבקש לתת לחברים את רשות-הדיבור. לא נברח מהעיתונות. לא נברח מסיכומים ו"הכרעות!"

שימעון פרס, שראה את העומד להתרחש, מיהר להשקית את רגלו. אך זה לא היה היחיד. צעירים וקשישים, ותיקים וטירונים, מבין חברי המרכז צעקו ללא הרף, מתחו ביקורת חריפה ויצרו, כאיש אחד, את אוירת הדמוראליזציה המאפיינת כל צבא מוכה.

יומרים אחרי המפלה המהממת, כבר לא היתה זו אותה מיפלגה, לא היו אלה אותם המנהיגים. מזכ"ל המיפלגה, מאיר זרמי, עמד ערב התפטרות — שימעון פרס, המור עמד לראשות הממשלה לשעבר, נשאר עתה רק מועמד לראשות המיפלגה ש"הצטמקה.

מה הם חשבו, ומה דעתם על מה שקרה ועל מה שצריך להיעשות בעתיד? שאלה ברוח זו, בנוסח אחד, הוצגה לאחדים מחברי-המרכז, בעלי עמדות שונות, מנורי שים שונים במיפלגה, "מה קרה, לדעתך, למיפלגת העבודה בבחירות, והאם יש

אינו במישור הרציונלי. זהו טיעון ריגשי, ולכן אי-אפשר לענות עליו במילים. הצ"ל יחיו להמאים אותנו על הציבור. "אני מתנגד בכל חוקף לממשלה עם הליכוד. אינני מאמין שיש כאלה שאינם מתנגדים לכך — מלבד כמה חברים מ"תנועת-המושבים."

מיכה גרדמן, יושב-ראש מושבי הג"ל ליל וראש-מועצת כפריתבור: "המפלה באה בגלל כירסום של שלוש שנים במיפ"ל. החברים במיפלגה לא התעסקו ב"נושאים חשובים כמו התיישבות, ובמקום זה עסקו ב"איך להדיח את קובה קרייזמן בנבצעים, או, איך להעביר ביקורת על הסוכנות היהודית."

אהרון און, שריהחקלאות: "מה ש" הביא את התבוסה זו ההתגוששות מבפ"נים. מאז מילחמת יום-הכיפורים עסקנו יותר בלדבר זה נגד זה מאשר בלדבר לעצם העניין. פרשיות השחיתות, שאנחנו היינו הכתובת להן, העובדה שאנחנו פשוט לא עבדנו ערב הבחירות — כל אלה ה"ביאו למה שהביאו. אני, לדוגמה, הסי"תובבתי ביום-הבחירות בעיירות בדרום. כמעט שלא הפגנו נוכחות שם. "צריכים לקבל את דין העם! הוא לא רוצה אותנו בשילטון! דמוקראטיה פיר"שה לעשות את רצון העם — משמע, לה"יות כעת באופוזיציה."

ישראל גלילי, שר-בליתיק: "אינני זריו כל-כך. עדיין לא הספקתי לנתח. אני נגד ממשלת ליכוד."

יגאל אה"ן, סגן-ראש-הממשלה ושר-

מזכ"ל מתפטר זרמי עדיין מוקדם להבין

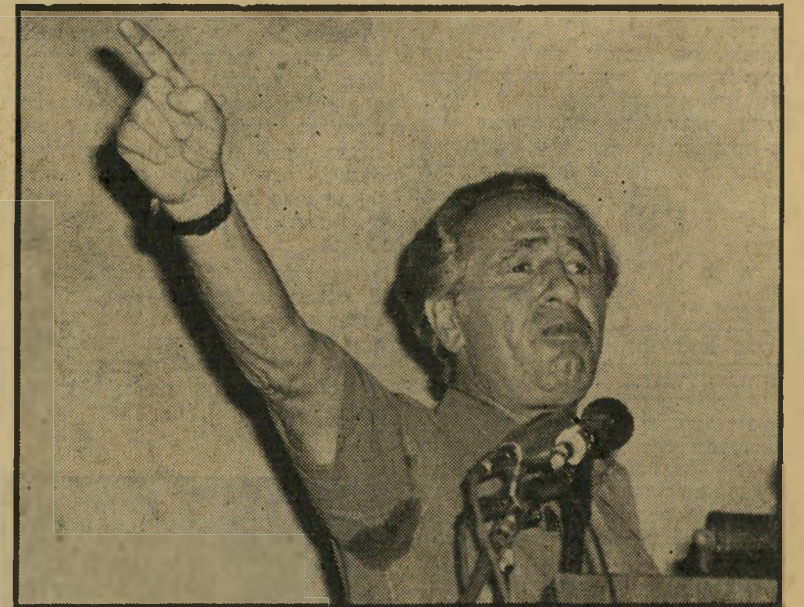
החץ: "מה קרה לעבודה? הפסידה, לא? אני לא ערור כעת לראיונות."

דני רוזנלוי, לשעבר מזכיר הקיבוץ המאוחד: "ספגנו מפלה רצינית מאד. ה"מיפלגה הובסה, לדעתי, בעיקר מהצבעת המחאה ומקליטת הסיסמה, להחליף את השילטון. זהו אתגר רציני, לחזור ול"טול את האחריות לנעשה במדינה. לימין אין תפיסה כוללת, ולכן הוא לא יצליח במלאכה. אם יופקו הלקחים יש, לדעתי, סיכוי להתאוששות."

שרמה יהיה, שריהמיטרה: "מיפ"לגת העבודה ספגה מכה כתוצאה מכך שהיא נמצאה חסופה בהתמודדות שונות. כעת עליה להיערך, לעשות תיקונים פני"מיים, אירגוניים, אישיים ואידיאולוגיים. אני לא מאמין שיכולה להיות התפוררות של תנועת העבודה.

"אני נגד הליכה עם הליכוד. גם תוצאות הבחירות אומרות זאת." יצחק רבין, ראש-הממשלה: "אינני עוסק בניתוחים. "יצחק נבון, ח"כ: "שימעון פרס מנה את הסיבות, ואין לי מה להוסיף. אני נגד הליכה עם הליכוד. יש הבדלים עצומים בינינו. אני נגד קואליציה, בכל תנאי." יהושע רבינוביץ, שריהאוצר: "אין לי מה לומר. אני מתנגד להליכה עם ה"ליכוד בכל תנאי."

(המשך בעמוד 38)

יו"ר פרס לא לתת לאחרים לדבר

ללכת לקואליציה עם הליכוד?" נשאלו. אלה היו התשובות: "אבא אבן, ח"כ: היה לי ידוד באמ"ריקה, שהפסיד במירוץ הבחירות. הוא הזמין מחקר על הסיבות לכישלוננו, וקיבל 300 עמודים עם ניתוח הסיבות. בסוף היה כתוב: "אנחנו משיכנעים שהסיבה העיק"רית לכישלון היא שלא השגת די קולות." זוהי עובדה. אך אם להעמיק יותר, יש חוק שמדביק כל מיפלגה בעולם — היצר שדוחף את העם לשינוי. כשקראתי על תוצאות הב"חירות בשוודיה, מייד שאלתי את עצמי

למנוע מאחרים לדבר, שהמגמה היא שלא להתווכח ושלא לבקר. ואכן, מייד אחרי שסיים פרס את נאומו, יתר משעה וחצי, קמה באולם המומה-ירבתי. חילופי-דברים, קשים ועלבונות אישיים התעופפו באוויר. בעיקר בין נציגי עירות"פיתוח — כשחברי-הכנסת גד-ל"הממדים ז"אמיר בראשם — לבין נציגי איזור המרכז ונציגי התיישבות. היטיב לבטא את הלך-הרוחות הכללי חבר

* מיחין לשמאל: אבא אבן, גד יעקובי, ישראל ישעיהו, ישראל גלילי.